

॥ सावित्रीवाच ॥ न तेऽपवर्गः सुकृतादिनाकृतस्तथा यथाऽन्येषु वरेषु मानद । वरं वृणे जीवतु सत्यवानयं यथा मृता ह्येवमहं पतिं विना ।

न कामये भर्तृविनाकृता सुखं न कामये भर्तृविनाकृता दिवं । न कामये भर्तृविनाकृता श्रियं न भर्तृहीना व्यवसामि जीवितुं । १६८०

वरातिसर्गः शतपुत्रता मम त्वयैव दत्तो ह्यिह ते च मे पतिः । वरं वृणे जीवतु सत्यवानयं तवैव सत्यं वचनं भविष्यति ।

॥ मार्कण्डेय उवाच ॥ तथेत्युक्त्वा तु तं पाशं मुक्त्वा वैवस्वतो यमः । धर्मराजः प्रहृष्टात्मा सावित्रीमिदमब्रवीत् ।

एष भद्रे मया मुक्तो भर्ता ते कुलनन्दिनि । अरोगस्तव नेयश्च सिद्धार्थः स भविष्यति ।

चतुर्वर्षशतायुश्च त्वया सार्द्धमवाप्स्यति । दृष्ट्वा यज्ञैश्च धर्मेण ख्यातिं लोके गमिष्यति ।

त्वयि पुत्रशतैव सत्यवान् जनयिष्यति । ते चापि सर्वे राजानः क्षत्रियाः पुत्रपौत्रिणः । १६८०५

ख्यातास्त्वन्नामधेयाश्च भविष्यन्तीह शाश्वताः । पितुश्च ते पुत्रशतं भविता तव मातरि ।

मालव्यां मालवा नाम शाश्वताः पुत्रपौत्रिणः । भ्रातरस्ते भविष्यन्ति क्षत्रियास्त्रिदशोपमाः ।

एवं तस्यै वरं दत्त्वा धर्मराजः प्रतापवान् । निवर्त्तयित्वा सावित्रीं स्वमेव भवने ययौ ।

सावित्र्यपि यमे याते भर्तारं प्रतिलभ्य च । जगाम तत्र यत्रास्य भर्तुः श्यावं कलेवरं ।

सा भूमौ प्रेक्ष्य भर्तारमुपसृत्योपगृह्य च । उत्सङ्गे शिर आरोप्य भूमावुपविशे ह । १६८१०

संज्ञाञ्च स पुनर्लब्ध्वा सावित्रीमभ्यभाषत । प्रोधागत इव प्रेम्णा पुनः पुनरुदीक्ष्य वै ।

॥ सत्यवानुवाच ॥ सुचिरं वत सुप्तोऽस्मि किमर्थं नावबोधितः । क चासौ पुरुषः श्यामो योऽसौ मां सञ्चकर्षे ह ।

॥ सावित्रीवाच ॥ सुचिरं त्वं प्रसुप्तोऽसि ममाङ्गे पुरुषर्षभ । गतः स भगवान् देवः प्रजासंयमनो यमः ।

विश्रान्तोऽसि महाभाग विनिद्रश्च नृपात्मज । यदि शक्यं समुत्तिष्ठ विगाढां पश्य सर्व्वरौ ।

॥ मार्कण्डेय उवाच ॥ उपलभ्य ततः संज्ञां सुखसुप्त इवोत्थितः । दिशः सर्व्वा वनान्ताश्च निरीक्ष्योवाच सत्यवान् । १६८१५

फलाहारोऽस्मि निष्क्रान्तस्त्वया सह सुमध्यमे । ततः पाटयतः काष्ठं शिरसो मे रुजाऽभवत् ।

शिरोऽभितापसन्तप्तः स्थातुं चिरमशक्नुवन् । तवात्सङ्गे प्रसुप्तोऽस्मि इति सर्व्वं स्मरे शुभे ।

त्वयोपगूढस्य च मे निद्रयोपहतं मनः । ततोऽपश्यन्तमो घोरं पुरुषञ्च महौजसं ।

तद्यदि त्वं विजानासि किं तद्ब्रूहि सुमध्यमे । स्वप्नेन यदि वा दृष्टो मयि वा सत्यमेव तत् ।

तमुवाचाथ सावित्री रजनी व्यग्राहते । श्वस्ते सर्व्वं यथावृत्तमाख्यास्यामि नृपात्मज । १६८२०

उत्तिष्ठोत्तिष्ठ भद्रन्ते पितरौ पश्य सुव्रत । विगाढा रजनी चेयं निवृत्तश्च दिवाकरः ।

नक्तञ्चराश्चरन्त्येते दृष्टाः क्रूराभिभाषिणः । श्रूयन्ते पर्णशब्दाश्च मृगाणाञ्चरतां वने ।

एतान् घोरान्छिवानादान् दिशं दक्षिणपश्चिमां । आस्थाथ विरुवन्त्युग्राः कम्पयन्त्यो मनो मम ।

॥ सत्यवानुवाच ॥ वनं प्रतिभयाकारं घनेन तमसा वृतं । न विज्ञास्यसि पन्थानं गन्तुञ्चैव न शक्यसि ।

॥ सावित्रीवाच ॥ अस्मिन्नद्य वने दग्धे शुष्कवृक्षः स्थितो ज्वलन् । वायुना धम्यमानोऽत्र दृश्यतेऽग्निः कश्चित् कश्चित् । १६८२५